

De Christelijke School

De eerste school die Duivendrecht rijk was, dat was een Openbare School. Hij stond tegenover de latere Christelijke Lagere School aan de Rijksstraatweg. Toen nieuwe onderwijswetgeving in het begin van de twintigste eeuw het stichten van afzonderlijke Protestantse en Katholieke scholen mogelijk maakte, werd deze school vervangen door twee van Protestantse en Katholieke snit. Het openbare schooltje, waar tot dan alle Duivendrechtse kinderen heengingen werd gesloten en afgebroken. Dat was de werkelijkheid in die dagen. Voor in het dorp woonden de Protestanten en achter in het dorp de Katholieken. Gevoegd bij de Duivendrechtse mentaliteit: de slopershamer werd snel en vaak gehanteerd.

Ik ging naar de Christelijke School aan de Rijksstraatweg. Achter de Protestantse Kerk. Tegenwoordig zou ik er weer terecht kunnen als ik nog in Duivendrecht woon-de, want het is een bejaardensociëteit geworden, d' Oude School. Op het moment dat ik het gebouw wou fotograferen werd het dak vernieuwd. Ik heb dus maar een plaatje van het internet gebruikt. Rechts van de deur zie je het kamertje van Meester Grimme, in mijn tijd de bovenmeester. En rechts van het gebouw de achterkant van de Protestantse Kerk. In 1973 is mijn schooltje vervangen door nieuwbouw elders in het dorp. Gelukkig konden ze de slopershamer even niet vinden.

Links van het paadje naar de school staat het huis van de bovenmeester. Een ruim woonhuis waarin meester Grimme woonde met zijn vrouw, twee dochters en een zoon. Die zaten natuurlijk bij vader op school en dat leek me niet in alle opzichten een pretje voor ze.

Aan de andere kant van het paadje staat de Hervormde Kerk. Tegenwoordig heet hij De Kleine Kerk en is hij van PKN. De kerk en de school werden in dezelfde tijd gebouwd. De kerk was klaar in 1924 en de school in 1925. In de jaren daarvoor werden kerkdiensten gehouden in het Openbare schooltje aan de overkant.

Tegenover het schooltje stond een geheimzinnig gebouwtje. Het staat er nog. Op 10 september 2011 heb ik het gefotografeerd. Nu is het een schuurtje, maar het was een cachot van de Rijkspolitie die er dronkenlappen in opsloot om hun roes uit te slapen. Het is mijn Oom Kees uit Amsterdam een keer overkomen. Maar dat mocht ik echt aan niemand vertellen van mijn moeder.

Ik zat op dit schooltje van 1945 tot 1951. Waarom ik niet naar de Openbare School in Betondorp ging zoals mijn zusje? Thuis hadden we niets met de Protestantse Godsdienst. Het kwam omdat ik te slecht at om tussen de middag helemaal naar huis te lopen en daarna weer terug naar school. Dat zou ik nooit halen. Toegegeven, dat klinkt wat pragmatisch. Maar het was niet anders.

Op het Getuigenschrift is de school getekend. Dat vond ik er het mooiste aan toen het werd uitgereikt. Wat opvalt, is de schoorsteen die achter het kamertje van Meester Grimme getekend is. Die zie je niet terug op de foto.

In de eerste klas kregen we les van Juffrouw van Bruinisse. In 1927 had ze haar onderwijssakte gehaald aan de Gereformeerde Kweekschool te Amsterdam. En godsdienstig was ze. We begonnen onze schoolloopbaan met het leren van een psalm: "U alleen U loven wij, ja wij loven U, O Heer" riepen we de juf na. "Fred, dat zijn sommen" fluisterde Boebel Hauber die naast me zat mij toe, in een poging om te begrijpen waar het in Godsnaam over ging.

In de tweede klas kregen we les van Meester Visser.

Foto links.

Hij gaf les rechts in het lokaal. Links zat de derde klas van Juffrouw van Ee. Een school had zes klassen. Maar er waren maar vier lokalen. Dat was een beetje behelpen. Het waren de jaren direct na de oorlog. Er was weinig geld beschikbaar voor onderwijs. Dat bleek ook uit het feit dat de school geen gymnastieklokaal had. En we gingen ook niet naar schoolzwemmen. En als er een schrift was volgeschreven met inkt en pen, dan werd het in een emmer bleekwater gestopt. Weg inkt. Het schrift werd met een wasknijper aan een waslijn achter in de klas gehangen. En als het droog was, dan was daar weer een nieuw schrift klaar voor gebruik.

De onderwijzers verdienden vast niet veel. Meester Visser droeg in de klas een oud politie-uniform met rijbroek verder af en meester Grimme deed hetzelfde met zijn trouwpak, dat hem in de loop der jaren iets te krap was gaan zitten.

We schoven op van rechts naar links in het lokaal en kwamen terecht in de derde klas bij Juffrouw van Ee. Foto links Een goed observator. Ze ontdekte meteen dat ik geen sommetjes geautomatiseerd had en de uitkomst van $3 + 2$ gewoon op mijn vingers aftelde, die ik daarbij angstvallig op de rug hield. Dat werd nablijven en automatiseren.

Juffrouw van Ee was een onderwijzeres die iedere ouder zich voor zijn kind zou wensen. Vriendelijk, begrijpend en consequent. In de oorlog had ze een kamer in de Plataanstraat bij de Heer Leloup, tegenover ons.

Bij Meester Zonneveld zat ik twee jaar. In de vierde en de vijfde klas. Het was een fijne meester die veel wist. En waar je veel bij leerde. Daarbij had hij soms wel een wat we tegenwoordig een kort lontje noemen. Ik kreeg eens een mep van hem en pats daar lag mijn bril op de grond. Kapot. Hij heeft hem betaald hoewel mijn moeder zei dat het niet hoefde. We gingen wel over op kunststof glazen. Ik won in het begin nog wel eens een weddenschap door te zeggen: "Wedden dat ik mijn bril tegen de muur durf te gooien!" Op de foto zijn we in Artis, in de vierde klas. Een jaarlijks uitje.

En dan is dit alweer de zesde klas van Meester Grimme, het hoofd der school. Ik sta op de bovenste rij rechts. Naast me zit Simon Tuinman op een muurtje. Het moeten de kinderen van de vijfde en de zesde klas samen zijn, want ik zie zowel Henk Straatman in het witte overhemd voor mij als zijn zusje Ellen Straatman op de foto staande naast het lange meisje met de witte strik. En Ellen zat een klas hoger dan Henk. Milly Kruitbos heeft haar hand op de kop van een hond gelegd. Ze woonde in de Plataanstraat in het kinderkuis van tante Anneke en tante Hans. Meester Grimme heeft weer zijn hand op de schouder van Gerrie Visser gelegd.

Die woonde in de boerderij links van de school. Die noemen ze tegenwoordig Groot Giessenhof, maar wij zeiden gewoon de boerderij van Beem. En dat bleef zo toen de vader en moeder van Gerrie in 1948 de boerderij overnamen van de ouders van haar moeder. Mevrouw en meneer Beem gingen vooraan in het dorp wonen in een huis dat nu is afgebroken. Boven hen woonden Ellen en Henk met hun ouders. In 1955 vertrok de familie Visser naar Broek in Waterland, omdat op hun landerijen huizen gebouwd werden. Gerrie is in 2006 overleden.

Tegenover de boerderij van Beem, aan de andere kant van de Rijksstraatweg, was een grote plas. Als die 's winters bevroren was dan was het een mooie schaatsbaan. Meester Grimme hield wel van schaatsen en hij was dan ook gul met ijsvrij. Hij schaatste zelf een potje mee.

In Groot Giessenhof is tegenwoordig een bureau gevestigd dat professionele geluidsapparatuur verhuurt.

Aan de andere kant van de school was ook een boerderij, die van De Vries. Hij is nu afgebroken. Weer die sloophamer! Maar als ik uit het raam keek in mijn lagere schooltijd was het boerenbedrijf goed te observeren. De schoolmelk kwam van de boerderij. Rechtstreeks in een geëmailleerde teil. Van huis hadden we een kopje of kroes meegenomen en die doopten we dan allemaal om de beurt in die teil. En drinken maar!

De school had aan die kant mooie ramen. Ze waren als kleine erkers een beetje uitgebouwd. En zo had je een goed uitzicht op het boerenerf.

Bouwkundig was dat het enige interessante aan de school, die verder recht voor zijn raap gebouwd was. De riolering was niet best. 's Winters bevroren de toiletten. Dan werd er sneeuw geschept in emmers die op de kachel gezet werden. Als de sneeuw gesmolten was en het water flink heet, dan werd de emmer leeggegooid in een toilet. De hoop was dan dat de riolering zou ontdooien.

Er waren dus niet genoeg lokalen voor zes klassen en er was geen gymlokaal. Gym kregen we in het Pax-Gebouw aan het eind van het dorp tegenover de Sint Urbanuskerk. In een toneelzaaltje. Het heette ook wel met de officiële naam het Sint Willibrordusgebouw. Als werktuigen waren er een springkast en stokken voor grondoefeningen. Ik herinner me niet dat ik ooit over die kast gesprongen ben. En ook de gymmeester had de handjes wat los zitten. Met de gymstokken kon hij rake klappen uitdelen als hem iets niet beviel. Het toneelzaaltje werd ook gebruikt voor voorstellingen aan het eind van het schooljaar. Geen musical, die maakten ze in die tijd alleen maar in Hollywood. Ook het Pax-Gebouw viel ten prooi aan de man met de hamer.

Dit is een foto van een toneelstukje dat we opvoerden in het Pax-Gebouw. Iets met elfen en kabouters. Ik geloof dat ik toen in de vijfde klas zat, want in de zesde klas water we met Norit zwartgemaakte negers. Ik ben de middelste van de rechter drie kabouters. Rechts van me staat Boebel Hauber en links Henk Straatman. De plank in het midden voor ons was het souffleurshokje. Het decor ziet er erg toepasselijk uit. Kabouters en elfjes in het bos. Maar in werkelijkheid stond dat decor altijd op het toneel, wat er ook gespeeld werd.

Cursus 1949/1950				Klasse 5
VAKKEN	I	II	III	Opmerkingen
Bijbelsche Gesch.	7	7	7	Over
Lezen	7	7	7	
Schrijven	6	6	6	
Rekenen	7	7	7	
Nederl. Taal . .	6	6½	7	
Vaderl. Gesch. .	7	8	9	
Kerkgesch. . . .				
Aardrijkskunde .	7	8	9	
Kennis der Natuur	7	7	7	
Zingen				Handteekening van Vader, Moeder of Verzorger.
Teekenen	6	6½	6½	I F. K. H. P. J.
Nuttige Handw. .				II F. K. H. P. J.
Huiswerk ~~Nal.~~ Frans.	9	9	8½	III F. K. H. P. J.
Vlijt.	7	8	8	De onderwijzer(es) der klasse,
Gedrag ~~Gym~~ Netheid	8	8	8	
	5	6	6	Het Hoofd der school,
Verzuimde schooltijden .				

Cursus 1950/1951				Klasse 6
VAKKEN	I	II	III	Opmerkingen
Bijbelsche Gesch.	8	8	8	Tempo... vroeger!!
Lezen	8	8	8	
Schrijven	5	5½	6	Geslaagd toot
Rekenen	7	6½	6	4 Juni '51 H.B.S.
Nederl. Taal . .	7	7	7½	
Vaderl. Gesch. .	8	8	8	
Kerkgesch. . . .				
Aardrijkskunde .	8	7½	8	
Kennis der Natuur	7	7	7	
Zingen Frans.	8	7½	7	Handteekening van Vader, Moeder of Verzorger,
Teekenen	7	7	8½	I F. K. H. P. J.
Nuttige Handw. .				II F. K. H. P. J.
Huiswerk ~~Nal.~~ C.H.M.	8½	8	8	III
Vlijt.	8	8	8	De onderwijzer(es) der klasse,
Gedrag	8	8	8	
Netheid				Het Hoofd der school,
Verzuimde schooltijden .				

Het rapport van Meester Zonneveld en Meester Grimme laat zien dat we in de 5de en 6de klas ook Frans kregen. En Nales. Oefeningen uit een boekje dat 'De Toetsnaald' heette en opgaven bevatte voor het toelatingsexamen voor HBS en Gymnasium. Een oefening in bescheidenheid ook voor onze ouders. We moesten thuis de sommen maken, die dan op Nales (na schooltijd, vandaar) werden nagekeken en besproken. Voor Pa en Moe vaak een te moeilijke opgave. Ik mocht naar de HBS op de Polderweg in Amsterdam. Later bleek een ULO in de Watergraafsmeer toch beter bij me te passen.

Meester Grimme was een onderwijstalent. Hij schreef kinderboeken. Bij voorbeeld 'De Waterwolf Verliest' over Leeghwater en leesboekjes voor leeszwakke kinderen, De Wenteltrap. Toen was hij al naar het Instituut van Professor Waterink, een bekende orthopedagoog, gegaan. Maar dat was na mijn tijd. Ik herinner me hem als een bevlogen onderwijzman met projecten in zijn zesde klas. Hennie Kaptein bouwde allemaal houten vliegtuigtypes tijdens een project over de KLM. Er kwam een Surinamer over dat deel van het Koninkrijk vertellen. Die kon een emmer water op zijn hoofd dragen. Er kwam een meneer die ons een echte vos liet zien, die aan een halsband tussen de banken doorliep. Best eng. En een mevrouw kwam van alles over thee vertellen. Best gezellig.

We spaarden eindeloos oud papier en toen kwam er een filmprojector om (toen nog stomme) films te vertonen van de Nederlandse Onderwijs Film.

En er was het kamp in 'De Remboe' in Tongeren. Aan het eind van de zesde klas. Voor het eerst een paar dagen van huis en wonen in kleine vakantiehutjes. Meer was het nog niet in die tijd. Maar we hebben ervan genoten. Hier zijn we stokken aan het snijden. En we gingen thee drinken bij Mevrouw Grimme. In een stenen vakantiehuisje op het terrein van 'De Remboe' dat de Grimmes hadden laten bouwen. Met de baas van het vakantieoord hielden we op een avond een kampvuur. Er we leerden volksdansen. De jongens met de meisjes. Best wel eng. Maar ja, de puberteit diende zich aan.

En hier zitten alle schoolverlaters van 1951 bij elkaar. Op de bovenste rij een dochter van Meester Grimme, Dickie. Dan Greetje van den Berg, de meester zelf, Jaap Meering, op hun schouders zit ik, Juffrouw Toos van Eijk, Eddie den Boer (mijn beste vriend in die dagen) en Boebel Hauber. Daartussen Dirk Slagboom en Wim (Witte) Gerritse. Op de voorste rij Lenie Slagboom een jonger zusje van Dirk, Ellen Straatman, Femmie van Dijk, Ineke de Rooij en Milly Kruitbos. Lenie is zichtbaar jonger dan de andere meisjes. Maar, net als Dirk, familie van juffrouw Toos. En daarom mocht ze kennelijk mee. Femmie woonde na de lagere school lange tijd op Curaçao, maar keerde terug naar Duivendrecht. Een paar jaar geleden is ze overleden.